

## USNESENÍ

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Kateřiny Čuhelové, Ph.D., a soudců Mgr. Ivy Krejčířové a JUDr. Michala Ryšky ve věci

posuzovaného: **A.V.**, narozený dne XXXXX  
trvale bytem XXXXX  
doručovací adresa Azylový dům pro lidi bez domova  
XXXXX  
zastoupeného opatrovníkem Mgr. Michalem Honem, advokátem  
sídlem Staňkova 103/18, 602 00 Brno  
a zástupcem P.Š., narozeným dne XXXXX  
bytem XXXXX

navrhovatele: **P.M.**, narozený dne XXXXX  
trvale bytem XXXXX

za účasti: **Městské státní zastupitelství v Brně**  
sídlem Polní 39, 639 00 Brno

### **o řízení o svéprávnosti a opatrovnictví člověka,**

o odvolání zástupce posuzovaného a navrhovatele proti usnesení Městského soudu v Brně ze dne 10. října 2018, č. j. 128 Nc 916/2018-74,

#### **takto:**

Usnesení soudu prvního stupně se **mění** tak, že soud svěřuje do pravomocného skončení řízení o svéprávnosti a opatrovnictví, vedeného Městským soudem v Brně pod sp. zn. 128 Nc 916/2018, P.Š., narozenému dne XXXXX, prostou správu majetku posuzovaného A.V., narozeného dne XXXXX, je oprávněn a povinen právně jednat jako jeho zástupce, tedy coby zástupce vlastníka, zejména je oprávněn přebírat invalidní důchod od České správy sociálního zabezpečení, s tímto řádně hospodařit.

P.Š., narozený dne XXXXX, je dále oprávněn a povinen do pravomocného skončení řízení o svéprávnosti a opatrovnictví, vedeného Městským soudem v Brně pod sp. zn. 128 Nc 916/2018, zastupovat posuzovaného A.V., narozeného dne XXXXX, při jednání s úřady, zejména Úřadem práce České republiky – krajská pobočka v Brně, s Českou správou sociálního zabezpečení.

#### **Odůvodnění:**

1. V záhlaví označeným usnesením soud prvního stupně zamítl návrh P.M. na jmenování statutárního města Brna opatrovníkem posuzovaného pro nakládání s finanční hotovostí převyšující částku 500 Kč týdně a obstarávání záležitostí, které se týkají jednání na úřadech v souvislosti s podáváním žádosti o přiznání dávek sociální podpory a podobných. V odůvodnění uvedl, že „...*k danému stavu řízení, kdy posuzovaný dosud **nebyl v žádné oblasti omezen ve svéprávnosti, a tudíž je na něm,***

*zda udělí plnou moc advokátu nebo zvolenému zmocněnci pro nezbytná právní jednání, neshledal soud důvod, aby navrhovaná právní jednání byla svěřena třetí osobě za účelem odvrácení bezprostředně hrozící závažné újmy...*“

2. Proti usnesení podal odvolání zástupce posuzovaného i navrhovatel.
3. Zástupce posuzovaného v odvolání uvedl, že spolupráce s posuzovaným je limitována jeho psychickými projevy, poslední setkání s posuzovaným proběhlo před třemi týdny, na smluvené termíny se nedostavuje, na vzkazy nereaguje, do Azylového domu se dostavuje živelně, udělení plné moci není realizovatelné, plná moc je vypověditelná, neomezí posuzovaného v právu na vydání hotovosti. Posuzovaný nemá již 2 měsíce uhrazený pobyt v Azylovém domě, smlouva mu bude vypovězena. Vyjádřil navíc se správou jmění a dočasným opatrovníkem své osoby souhlas. Navrhl, aby odvolací soud napadené rozhodnutí zrušil a posuzovanému ustanovil zvláštního opatrovníka pro správu jmění. Předložil přípis psaný posuzovaným, žádal, aby mu byl ustanoven předběžný správce.
4. Navrhovatel v odvolání uvedl, že soud prvního stupně si protirečí, když nepopírá existenci bezprostředně hrozící závažné újmy, ale současně nabádá posuzovaného, aby udělil plnou moc jiné osobě k odvrácení újmy. Navrhovatel může udělit plnou moc kterémukoliv bezdomovci v Brně, když je zde nebezpečný vliv bezdomovce J.S. na posuzovaného. Udělení plné moci nezabrání nakládání posuzovaného s finanční hotovostí. Poukázal na skutečnost, že ustanovení § 58 o.z. dopadá právě na případy, kdy posuzované osobě hrozí újma, a je nutné jí zabránit před rozhodnutím ve věci samé. Soud prvního stupně uvedl, že nebyl vypracován znalecký posudek, nevypořádal se však s lékařskými zprávami o duševním stavu posuzovaného. Navrhl, aby odvolací soud ustanovil posuzovanému opatrovníka pro správu jmění, v jaké výši ponechal na úvaze odvolacího soudu.
5. K odvolání zástupce posuzovaného navrhovatel uvedl, že soud prvního stupně rozhodl tak, jak nikdo ze zúčastněných nepožadoval. Pokud jde o exekuce, pak část z nich je vymáhána neoprávněně, jde o dluh na zdravotním pojištění, které měl za posuzovaného hradit stát. V případě dalších exekucí lze situaci řešit insolvenčí, ale jen když částka 370 000 Kč bude uchována. Posuzovaný má podanou přihlášku na přidělení sociálního bytu, pro neschopnost komunikovat s úřady však bude vyřazen. Dne 31. 10. 2018 Azylový dům pobyt posuzovaného ukončil, smlouvu vypověděl z důvodu nehrazení. Sám posuzovaný prosil o pomoc. Poukázal na skutečnost, že v listopadu 2018 tisk přinesl zprávy o smrti 6 lidí bez domova z důvodu podchlazení.
6. V podání doručeném soudu prvního stupně dne 23. 11. 2018 navrhovatel poukázal na situaci, že posuzovaný zůstal v nebezpečné situaci, navíc jej 4 týdny nikdo neviděl.
7. Opatrovník posuzovaného ve vyjádření k odvoláním poukázal na skutečnost, že správce lze ustanovit, pokud posuzovanému hrozí závažná újma, tj. je-li rozumný důvod předpokládat, že ke vzniku újmy dojde, pokud tento ustanoven nebude. O vážnou újmu se jedná, pokud jde o intenzivní zásah do majetkových či osobnostních práv člověka, o jehož nesvéprávnosti se rozhoduje (III. ÚS 1191/08). Navrhovatel osvědčil, že posuzovanému bylo dne 24. 8. 2018 provedeno vyúčtování důchodu za období od 24. 4. 2013 až 23. 9. 2018 s tím, že je mu poukázána částka 351 942 Kč. Ke dni 14. 6. 2018 měl posuzovaný 29 pravomocně nařízených exekucí, tudíž je zvláštní, že peněžitá pohledávka není vůči plátcí důchodu předmětem žádného exekučního příkazu. Navrhovatel osvědčil skutečnosti, které hovoří pro důvodnost podání návrhu na omezení svéprávnosti, dodal výpis se zdravotnické dokumentace, hovořící o tom, že posuzovaný trpí lehkou mentální retardací a dosahuje IQ mezi 50-60 body, hovoří o snadné ovlivnitelnosti posuzovaného a potřebě jeho ochrany. Je osvědčené, že by posuzovanému mohla vzniknout v průběhu řízení o svéprávnosti a opatrovnictví újma.
8. Krajský soud v Brně jako soud odvolací (§ 10 o.s.ř.) po zjištění, že odvolání bylo podáno k tomu oprávněným subjektem (§ 203 odst. 2 o.s.ř.), směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je přípustné (§

201, § 202 o.s.ř.), bylo podáno včas (§ 204 odst. 1 o.s.ř.), v souladu s ustanovením §§ 212 a 212a odst. 1 o.s.ř. přezkoumal rozhodnutí soudu prvního stupně a řízení mu předcházející v rozsahu napadeném odvoláním, bez nařízení jednání [§ 214 odst. 2 písm. c) o.s.ř.] i nad rámec odvolacích námitek, a poté dospěl k závěru, že je na místě rozhodnutí soudu prvního stupně změnit.

9. Z obsahu spisu odvolací soud zjistil, že návrhem doručeným soudu dne 7. 9. 2018 se navrhovatel domáhal omezení svéprávnosti tak, že není způsobilý nakládat s finanční hotovostí převyšující částku 300 Kč týdně, činit právní jednání, kdy hodnota předmětu přesahuje 300 Kč, posoudit potřebu poskytnutí zdravotních služeb ani důsledky poskytnutí, rozpoznat potřebu uzavírat smlouvy o poskytování sociálních služeb, obstarávat si své záležitosti, které se týkají jednání na úřadech v souvislosti s podáváním žádosti o přiznání dávek státní sociální podpory a podobných, pořízení pro případ smrti, jednat v pracovněprávních věcech, aby mu jmenoval opatrovníkem statutární město Brno. Rozebral lékařské zprávy od roku 1994 do roku 2018.
10. Usnesením ze dne 13. 9. 2018 soud spojil řízení ve věci svéprávnosti a opatrovnictví, jmenoval posuzovanému opatrovníka a ustanovil znalce. Usnesení s návrhem doručil mj. posuzovanému a opatrovníkovi (dále znalci a MSZ).
11. Dne 2. 10. 2018 byl soudu doručen návrh, aby byl posuzovanému ustanoven zástupce pro nakládání s finanční hotovostí převyšující 500 Kč týdně, obstarávání záležitostí, které se týkají jednání na úřadech v souvislosti s podáváním žádosti o přiznání dávek státní sociální podpory a podobných, aby dočasnou správu a zastupování posuzovaného činilo statutární město Brno. Uvedl, že posuzovanému byl pracovníky Diecézní charity Brno vyjednáván invalidní důchod, invalidita II. stupně byla uznána od roku 2005. V srpnu přišel posuzovaný s dopisem MSSZ, ve kterém bylo oznámeno, že mu byla poukázána záloha, tu zřejmě nevyzvedl, dne 19. 9. 2018 byl posuzovaný se sociálním pracovníkem podat omluvu, referentka úřadu práce mu sdělila, že ho má v září vedeného jako příjemce částky přesahující 351 000 Kč. Další den se měl posuzovaný dostavit na úřad práce, aby byla věc dořešena, nepřišel, odešel na squaat za J.S.. Dostavil se pak 2x ve večerních hodinách a říkal, že „*se na těch tři sta tisíc ptal S. a bude mu je muset dát*“. Jak peníze vybere, přijde o ně. Navíc posuzovanému končí příjem dávek SSP, bude si existenci muset zajistit z důchodu, toho není schopen. Lze očekávat, že znalecký posudek bude korespondovat se závěry o duševním stavu a schopnostech obsažených ve výpise ze zdravotní dokumentace posuzovaného z roku 2012 a psychologickému vyšetření z roku 2018 a posudku o invaliditě z téhož roku, kdy dle první zprávy dosahoval IQ 52, dle druhé 53. Dle psychologické zprávy *není schopen postihovat souvislosti a vztahy ve složitějších sociálních situacích. Snadno ovlivnitelný, nedokáže dopředu odhadnout následky svých činů. To vše vede k lehké zneužitelnosti pacienta v běžném sociálním prostředí.* S vyplacenou částkou by si mohl dovolit pobývat v chráněném bydlení se sociální asistencí, jinak bude, jen s částečným invalidním důchodem, silně omezen v možnosti výdajů a kvalitě života. V podání doručeném dne 4. 10. 2018 doplnil, že 4. 10. 2018 navštívil navrhovatele, byla mu doručena pošta, propadlá výzva České pošty k vyzvednutí částky 351 942 Kč a dopis, kterým mu ČSSZ oznámila poukázání této částky. Na finance posuzovaného se dotazoval J.S., sdělil, že mu „T. říkal, že dostane 300 tisíc, kdy mu to přijde“.
12. Následně soud rozhodl napadeným usnesením, bez toho, že by návrh doručil komukoliv.
13. Poté bylo soudu doručeno podání navrhovatele ze dne 10. 10. 2018, v němž poukázal na neschopnost posuzovaného objektivně posoudit zdravotní stav a vhodnost vyhledat lékaře. V září kontaktovala Azylový dům Diecézní charity Brno kurátorka města Brna s tím, že si posuzovaný nevyzvedává poštu, měl zde dopis úřadu práce, kde byl vyzván k dojednání další návštěvy, protože se nedostavil na sjednanou schůzku a nedoložil dokumenty k posouzení příspěvku na živobytí. Specifikoval výše dluhů.
14. Podle § 58 o.z., soud může v průběhu řízení o omezení svéprávnosti svěřit třetí osobě provedení určitých jednotlivých právních jednání nebo správu majetku, je-li to nutné, aby se zabránilo závažné újmě.

15. Během řízení o omezení svéprávnosti může vyvstat potřeba, aby posuzovaný nějakým způsobem právně konal, případně aby podnikl určité úkony při správě svého majetku, jejichž zanedbáním by mu mohla vzniknout závažná újma. Posuzovaný **již v daném okamžiku není pro svou duševní poruchu takového jednání schopen, nicméně zde doposud není opatrovník**, který by mohl za posuzovaného právně jednat, případně který by se ujal správy jeho majetku. Klasicky půjde o situace, kdy je třeba za posuzovaného požádat o výplatu důchodu, nebo je nutné za něj hradit platby za pobyt v pobytovém zařízení. Soud prvního stupně se proto mílí, pokud se domnívá, že v době, kdy není posuzovaný omezený ve svéprávnosti, není možné, rozhodnout dle § 58 o.z.
16. Závažná újma posuzovaného či spíše její hrozba musí být před vydáním rozhodnutí podle tohoto ustanovení **alespoň osvědčena**. Tehdy soud svěří provedení určitého právního jednání nebo správy majetku třetí osobě, nejčastěji půjde o osobu, která bude přicházet v úvahu jako hmotněprávní opatrovník posuzovaného. Není-li zde blízká osoba, která by se této funkce mohla ujmout, může soud svěřit provedení právního jednání či dočasnou správu majetku i veřejnému opatrovníkovi (Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. s. 106).
17. Podle § 1400 o.z., každý, komu je svěřena správa majetku, který mu nepatří, ve prospěch někoho jiného (dále jen „beneficient“), je správcem cizího majetku (odst. 1). **Má se za to, že správce právně jedná jako zástupce** vlastníka (odst. 2).
18. Správa cizího majetku ve smyslu komentovaného ustanovení se vyznačuje určitou kvalitou spočívající především v možnosti vlastního uvážení správce, jak a jakými prostředky účelu správy dosáhnout. (Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. s. 1383). Způsob jednání správce je stanoven vyvratitelnou domněnkou jako jednání v přímém zastoupení vlastníka (Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. s. 1387).
19. Podle § 1405 o.z., kdo vykonává **prostou správu** cizího majetku, činí vše, co je nutné k jeho zachování.
20. Podle § 1406 věta první o.z., správce uplatňuje při prosté správě všechna práva týkající se spravovaného majetku a řádně s ním hospodaří.
21. Podle § 4011 o.z., správce cizího majetku vykonává svou působnost a plní povinnosti s péčí řádného hospodáře.
22. V posuzovaném případě se z **lékařských zpráv** na č. l. 20-27, z posudku o invaliditě ze dne 30. 5. 2018 podává, že posuzovaný trpí lehkou mentální retardací a dosahuje IQ mezi 50 a 60 body, je snadno ovlivnitelný, se silně zhoršenou schopností uvědomit si následky svých činů, bez podpory opakovaně sociálně selhává, potřebuje ochranu. Posuzovanému bylo dne 24. 8. 2018 provedeno **vyúčtování důchodu** za období od 24. 4. 2013 až 23. 9. 2018, byla mu poukázána částka 351 942 Kč (oznámení o vyúčtování důchodu ze dne 24. 8. 2018, č. l. 69). Tuto částku si posuzovaný doposud nevyzvedl. Pokud by tak učinil, je zde nebezpečí, že ji poskytne třetím osobám, když dle zprávy o psychologickém vyšetření Klinické psychologie Jabok s.r.o. ze dne 27. 3. 2018 je posuzovaný snadno ovlivnitelný, nedokáže dopředu odhadnout následky svých činů, chybí mu cílesměrnost, to vše vede k lehké zneužitelnosti v běžném sociálním prostředí. Z výzvy České pošty ze dne 31. 8. 2018 (č. l. 70), výzvy České pošty k vyzvednutí zásilky na č. l. 127, z výzvy Úřadu práce – krajské pobočky v Brně ze dne 5. 9. 2018 (č. l. 128), z oznámení o zahájení správního řízení z moci úřední Úřadu práce České republiky – krajská pobočka v Brně ze dne 23. 11. 2018, zprávy České správy sociálního zabezpečení ze dne 15. 1. 2019 se podává, že posuzovaný **s úřady nekomunikuje, na schůzky se nedostavuje, zásilky nepřebírá**, proto je zde nebezpečí, že mu nebude přiznán příspěvek na živobytí, bude vyřazen z evidence uchazečů o zaměstnání pro maření součinnosti s úřadem práce bez vážného důvodu. Uvedeným bylo osvědčeno, že posuzovanému hrozí závažná

újma, pokud mu nebude ustanoven správce majetku, pokud zde nebude třetí osoba, která za něj bude jednat s úřady, aktuálně jde zejména o Českou správu sociálního zabezpečení a úřad práce, může však jít i o další úřady, je tedy na místě ustanovit posuzovanému správce, kdy dle názoru odvolacího soudu postačí prostá správa, jejíž bližší pravidla jsou upravena v § 1400 a násl., dále je třeba svěřit třetí osobě oprávnění jednat za posuzovaného s úřady.

23. Z odvolání zástupce, navrhovatele, vyjádření opatrovníka i posuzovaného je zřejmé, že tito jsou ve shodě v tom, že správce má být ustanoven. Soud prvního stupně nepostupoval správně, když návrh na postup dle § 58 o.z. zástupci posuzovaného, posuzovanému a jeho opatrovníkovi **nedoručil**, aby zjistil jejich stanovisko. Tuto vadu řízení odstranil odvolací soud, když **zjistil aktuální stanovisko dotčených subjektů**. Zjistil přitom, že navrhovatel aktuálně navrhuje, aby správcem jmění posuzovaného a tím, kdo za něj bude činit právní jednání, byl P.Š., který je aktuálně zástupcem posuzovaného. P.Š. s výkonem správy i zastupováním posuzovaného při právních jednáních souhlasil s tím, že je s ním v každodenním kontaktu, projevil znalost jeho aktuálního zdravotního stavu i jeho životní situace. Odvolací soud zjistil, že P.Š. nemá v Rejstříku trestů žádné informace o odsouzení (výpis z evidence Rejstříku trestů ČR ze dne 9. 1. 2019), nemá záznam v Centrální evidenci exekucí (výpis z Centrální evidence exekucí ze dne 10. 1. 2019), je zaměstnancem Diecézní charity Brno od roku 2001, aktuálně na postu vedoucího služeb pro lidi bez domova, v organizaci má pověst spolehlivého a bezúhonného člověka (potvrzení Diecézní charity Brno ze dne 9. 1. 2018). Sám posuzovaný vyjádřil přání, aby P.Š. vystupoval jako opatrovník s tím, že mu věří a má jej rád (podání na č. l. 204). Statutární město Brno v dotazníku na č. l. 146 sdělilo, že spolehlivou a nepředpojatou zprávu o posuzovaném může poskytnout právě P.Š..
24. Odvolací soud proto dospěl k závěru, že je třeba svěřit třetí osobě jak správu majetku, tak provedení určitých právních jednání s tím, že P.Š. je osobou spolehlivou a sám posuzovaný si přeje, aby za něj činil právní jednání, spravoval jeho jmění.
25. Proto odvolací soud změnil usnesení soudu prvního stupně tak, že svěřil do skončení řízení o svéprávnosti posuzovaného prostou správu jeho majetku P.Š., který je současně oprávněn a povinen zastupovat posuzovaného při jednání s úřady, kdy aktuálně se dle předložených důkazů jedná o Úřad práce České republiky a Českou správu sociálního zabezpečení.
27. O nákladech řízení odvolací soud nerozhodoval, neboť jeho rozhodnutím se řízení nekončí a toto nebylo doposud skončeno.

#### Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není dovolání přípustné.

Brno 17. ledna 2019

JUDr. Kateřina Čuhelová, Ph.D., v. r.  
předsedkyně senátu